

na zo lange en grievende achterstelling opgebouwd was, wilde men niet prijsgeven. Het werd in zijn waarde verabsoluteerd. Juist in hun minderheidspositie klampten de katholieken zich vast aan hetgeen zij als katholieken tot stand gebracht hadden. Bij het zilveren regeringsjubileum van de vorstin hief de Nijmeegse taalgeleerde Jac. van Ginneken juichkreten aan van sprekende uitbundigheid:

‘Het godsdienstig leven is in deze 25 jaar aan het bloeien geweest onder Wilhelmina’s katholieke onderdanen, gelijk misschien nooit tevoren, ook in de Middeleeuwen niet. Niet echter met tere weelde, oosterse verfijning of opstandig gebaar. Neen, het bloeit hier in onze Hollandse westenwind als de ronde kruin van een forse stamroos uit een twintig-, een dertigtal gezonde grote rode rozen die – men ziet het de buitenblaadjes aan – al meer dan eens door de stormwind tegen elkander zijn gekegeld of beplast zijn met regenlagen, maar die zich in al die kille guurte veilig sloten dan en, op wat keverschade na, gered hebben daarbinnen: God en zichzelf; en nu telkens, wanneer de Zon van Gods genade ze weer open kust, een last van rode vreugde de lucht in heffen en een weligheid van frisse groei verspreiden – een typisch menselijke, nogal degelijke, echt hollandse geschiedenis alles tezamen – met Gods zonneglimlach er bij: een rozenboom (Jezus was ook een rozenboom!) waarover het voedende Nederlandse bloemperk zich in de Europese tuin niet zo behoeft te schamen.’¹

Schamen waarlijk niet. ‘Ten eerste merk ik dan op’, aldus van Ginneken, ‘dat over het algemeen in de katholieke kerk op de vierhonderd gelovigen één religieuze roeping voorkomt; maar hier, in Nederland, is het bijna één op de honderd!’² Het gezag van die kerk was bij de gelovigen vrijwel absoluut. In en door de biecht werd de binding aan de kerk versterkt; een kerk die samenviel met een geloof dat, zeker, eisen stelde, maar ook troost bood bij de ongewisheid des levens en de gewisheid van de dood, en, zo werd het aan velen voorgehouden, een manifeste zekerheid schonk welke bij de protestanten, een verdoolde, verdeelde en twijfelmoedige schare, kennelijk ontbrak.³ Het katholiek milieu in de jaren 1925-1935 – maar het lijkt ons

¹ Jac. J. A. van Ginneken: ‘Katholiek godsdienstig leven’ in *Gedenkboek 1898-1923*, p. 307. ² A.v., p. 304. ³ Michel van der Plas citeert uit het tijdschrift *De gewijde rede*, V, p. 395, het verhaal over het protestantse kind dat door een oudere katholiek ondervraagd wordt over de mis, de goede werken en de biecht, ‘en opeens begint ’t arme kind zenuwachtig te schreien: ‘Ik meen ’t zo goed, maar ik weet geen weg of steg. De ene dominé preekt dat God dit of dat wèl geopenbaard heeft en de andere preekt weer van niet en weer een andere: ‘Ik weet het ook niet zeker’ – er zijn wel vaders en moeders bij ons in de buurt die zeggen: ‘God heeft niets geopenbaard’ – ik ben zo angstig, ik weet geen raad.’ ‘Arm, arm kind! God zij gedankt en geprezen, wat is dat bij ons, katholieken, toch gelukkig allemaal anders!’ (*Uit het rijke roomse leven* (1964), p. 124-25).